

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітню програму підвищення фахової кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти та шкільних команд **«Розвиток людського капіталу через фандрейзинг у проєктній діяльності закладу освіти»** розроблено відповідно до вимог чинного законодавства України у сфері освіти.

Нормативною основою Програми є Закони України **«Про освіту»**, **«Про повну загальну середню освіту»**, Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800, Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 12 жовтня 2022 року № 904), Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників (наказ Міністерства освіти і науки України від 12 жовтня 2022 року № 905), а також професійні стандарти **«Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти»** (наказ Міністерства економіки України від 17 вересня 2021 року № 568-21) та **«Вчитель закладу загальної середньої освіти»** (наказ Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 року № 1225).

Програму розроблено з урахуванням ключових напрямів модернізації освіти, зокрема ідей реформи **Нова українська школа**, концепції навчання впродовж життя, розвитку людського капіталу та міжнародних практик управління освітніми проєктами і залучення ресурсів. Зміст програми враховує сучасні виклики, пов'язані із соціально-економічними трансформаціями, цифровізацією освітнього середовища, необхідністю посилення автономії закладів освіти та розширення можливостей їхнього ресурсного забезпечення.

Актуальність програми зумовлена зростанням ролі закладу освіти як активного суб'єкта розвитку громади та формування людського капіталу. У сучасних умовах саме рівень розвитку людського потенціалу значною мірою визначає конкурентоспроможність держави, її соціальну стабільність і економічний розвиток. Водночас заклади освіти часто функціонують в умовах обмежених ресурсів, що потребує впровадження нових підходів до їх мобілізації, зокрема через використання інструментів фандрейзингу та проєктної діяльності.

Фандрейзинг у сфері освіти розглядається не лише як механізм залучення фінансових ресурсів, а як інструмент розвитку партнерства, соціальної відповідальності та підвищення ефективності управління освітніми ініціативами. Поєднання фандрейзингових практик із проєктним підходом створює умови для розвитку управлінських, підприємницьких та лідерських компетентностей педагогічних працівників, що сприяє підвищенню якості освітнього процесу та розширенню можливостей реалізації інноваційних освітніх ініціатив.

Разом із тим, значна частина педагогічних працівників не має достатнього досвіду у сфері проєктного менеджменту та залучення ресурсів, що обмежує потенціал закладів освіти щодо реалізації інноваційних освітніх практик і розвитку партнерств із громадою, бізнесом та громадськими організаціями. Це зумовлює необхідність цілеспрямованого підвищення кваліфікації педагогів у зазначеному напрямі.

Освітня програма спрямована на формування цілісного бачення розвитку людського капіталу через впровадження проєктного підходу та інструментів фандрейзингу в діяльність закладів освіти, а також на розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників відповідно до сучасних вимог освітньої політики та професійних стандартів.

Особливості організації освітнього процесу за Програмою

Освітній процес за Програмою організовується з урахуванням потреб слухачів, специфіки їхньої професійної діяльності та умов функціонування закладів освіти.

Передбачається варіативність форм і методів навчання, зокрема поєднання теоретичного та практичного складників. Теоретичний складник реалізується через лекції, вебінари, відеоконференції, інтерактивні заняття. Практичний складник включає тренінги, майстер-класи, практикуми, роботу в групах, розроблення власних проєктів.

Особлива увага приділяється діяльнісному підходу, що передбачає активне залучення слухачів до виконання практичних завдань, аналізу кейсів, моделювання проєктних ситуацій та створення власних проєктних продуктів.

Навчання може здійснюватися в очній, дистанційній або змішаній формах із використанням цифрових інструментів для організації освітнього процесу.

Самостійна робота слухачів передбачає опрацювання навчальних матеріалів, виконання індивідуальних і групових завдань, розроблення проєктних ідей та підготовку аплікаційних форм.

Засоби діагностики результатів навчання та форми підсумкового оцінювання визначаються суб'єктом підвищення кваліфікації та можуть включати захист проєкту, презентацію результатів, портфоліо тощо.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

У межах реалізації Програми передбачається розвиток і вдосконалення загальних та професійних компетентностей педагогічних працівників відповідно до професійних стандартів.

Загальні компетентності

ЗК-1. Громадянська компетентність – здатність діяти відповідально та етично, усвідомлювати суспільну значущість професії педагога, сприяти розвитку громади (відповідає загальним компетентностям професійних стандартів вчителя і керівника закладу освіти).

ЗК-2. Соціальна компетентність – здатність до ефективної комунікації, співпраці, партнерства та командної роботи в освітньому середовищі (відповідає соціально-громадянській компетентності стандарту вчителя).

ЗК-3. Лідерська компетентність – здатність ініціювати зміни, приймати управлінські рішення, організувати діяльність команди (відповідає управлінсько-лідерській компетентності стандарту керівника).

ЗК-4. Підприємницька компетентність – здатність генерувати ідеї, залучати ресурси, реалізовувати проєкти та інноваційні ініціативи (відповідає підприємницькій компетентності стандарту вчителя).

ЗК-5. Інформаційно-цифрова компетентність – здатність використовувати цифрові технології для організації професійної діяльності та управління проєктами. (відповідає цифровій компетентності стандарту вчителя).

Професійні компетентності

ПК-1. Організаційно-управлінська компетентність – здатність планувати, організувати та координувати діяльність учасників освітнього процесу. (відповідає управлінській компетентності стандарту керівника).

ПК-2. Проєктувальна компетентність – здатність розробляти та реалізовувати освітні й соціальні проєкти (відповідає інноваційно-проєктувальній компетентності стандарту вчителя).

ПК-3. Оцінювально-аналітична компетентність – здатність здійснювати моніторинг, аналіз та оцінювання результатів діяльності (відповідає аналітично-оцінювальній компетентності стандартів).

ПК-4. Інноваційна компетентність – здатність упроваджувати інноваційні педагогічні та управлінські технології (відповідає інноваційній компетентності стандарту вчителя).

ПК-5. Прогностична компетентність – здатність визначати перспективи розвитку освітніх ініціатив і прогнозувати результати проєктної діяльності (відповідає стратегічній компетентності стандарту керівника).

ПК-6. Рефлексійна компетентність – здатність до самоаналізу, професійного вдосконалення та побудови індивідуальної траєкторії розвитку (відповідає рефлексивній компетентності стандарту вчителя).

Розробники програми	<i>Часнікова О.В.</i> , проректор Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів», доцент кафедри природничо-математичної освіти та технологій <i>Довгань А.І.</i> , завідувач кафедри природничо-математичної освіти та технологій Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»			
Найменування програми	Освітня програма підвищення кваліфікації «Розвиток людського капіталу через фандрейзинг у проєктній діяльності закладу освіти» для шкільних команд (керівників і педагогічних працівників)			
Мета програми	Формування командної роботи, планування та ефективного управління процесом фандрейзингу			
Напрямок програми	Формування у здобувачів освіти спільних для ключових компетентностей вмінь, визначених частиною першою статті 12 Закону України «Про освіту»			
Зміст програми	<i>№ з/п</i>	<i>Тема заняття</i>	<i>Год.</i>	
	Модуль І.			
	1.1.	Розвиток людського капіталу	2	
	1.2.	Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах Нової української школи	2	
	Модуль ІІ.			
	2.1.	Фандрейзинг у проєктній діяльності закладу освіти. Основні поняття та принципи	2	
	2.2.	Спільне бачення результатів проєктної діяльності як основа цілепокладання	2	
	2.3.	Технології фасилітації та їх роль в роботі з малими та великими групами	2	
	2.4.	Роль команди в проєктній діяльності, її формування	2	
	2.5.	Підготовка апікаційної форми проєкта	4	
	2.6.	Практика реалізації проєктів в закладах освіти	4	
	2.7.	<i>Круглий стіл</i> «Чому благодійники допомагають вирішувати проблеми освіти?»	2	
	Модуль ІІІ.			
3.1.	Тематична дискусія «Фандрейзинг у проєктній діяльності закладу освіти»	2		
Обсяг програми	1 кредит ЄКТС – 30 год. (26 аудиторних годин, 4 години – самостійна робота)			
Форма підвищення кваліфікації	Інститутційна (очна)			

Модуль І.

1.1. Національний освітній технопарк: синергія, інтеграція, менеджмент

Сутність національного освітнього технопарку як інноваційної екосистеми розвитку людського капіталу. Інтеграція освіти, науки, бізнесу та громад у межах єдиного освітнього простору. Принципи синергії та міжсекторального партнерства у створенні освітніх інновацій. Моделі управління освітніми технопарками: стратегічне планування, координація та ресурсне

забезпечення. Роль технопарку у впровадженні STEM/STEAM-підходів, цифрових технологій та проєктної діяльності. Вплив освітніх технопарків на регіональний розвиток, інноваційну економіку та формування конкурентоспроможного людського капіталу.

1.2. Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах Нової української школи

Концепція Нова українська школа як основа трансформації професійної діяльності вчителя. Компетентнісний підхід у професійному розвитку педагогів. Формальні та неформальні траєкторії підвищення кваліфікації. Роль цифрових технологій та самоосвіти у професійному зростанні. Педагог як фасилітатор і наставник у сучасному освітньому процесі. Виклики та перспективи розвитку педагогічної майстерності.

Модуль II.

2.1. Фандрейзинг у проєктній діяльності закладу освіти. Основні поняття та принципи

Сутність фандрейзингу як інструменту залучення ресурсів у сфері освіти. Основні джерела фінансування освітніх проєктів. Принципи ефективного фандрейзингу: прозорість, довіра, партнерство. Роль комунікації у взаємодії з донорами. Етапи підготовки та реалізації фандрейзингової кампанії. Етичні аспекти залучення ресурсів у закладах освіти.

2.2. Спільне бачення результатів проєктної діяльності як основа цілепокладання

Поняття спільного бачення у проєктному менеджменті. Узгодження інтересів учасників освітнього процесу. Формування чітких і вимірюваних цілей проєкту. Роль комунікації та лідерства у створенні спільного бачення. Інструменти стратегічного планування результатів. Вплив узгодженості цілей на ефективність реалізації проєкту.

2.3. Технології фасилітації та їх роль в роботі з малими та великими групами

Сутність фасилітації як методу організації групової взаємодії. Основні техніки фасилітації у роботі з різними групами. Роль фасилітатора у забезпеченні ефективної комунікації. Інструменти прийняття рішень у групах. Особливості роботи з конфліктами та різними точками зору. Використання фасилітації в освітніх і проєктних командах.

2.4. Роль команди в проєктній діяльності, її формування

Команда як ключовий фактор успішності проєкту. Етапи формування команди та розподіл ролей. Лідерство і командна взаємодія. Психологічні аспекти ефективної роботи в команді. Управління конфліктами та мотивацією учасників. Роль довіри та спільної відповідальності у досягненні результатів.

2.5. Підготовка апікаційної форми проєкта

Структура апікаційної форми проєкту. Визначення проблеми та обґрунтування актуальності. Формулювання мети, завдань і очікуваних результатів. Планування бюджету та ресурсів. Опис цільової аудиторії та індикаторів ефективності. Типові помилки при підготовці проєктних заявок.

2.6. Практика реалізації проєктів в закладах освіти

Етапи впровадження освітніх проєктів: від ідеї до результату. Організаційні та управлінські аспекти реалізації. Моніторинг і оцінювання результатів проєкту. Взаємодія з партнерами та зацікавленими сторонами. Аналіз успішних практик у закладах освіти. Масштабування та сталість проєктних результатів.

2.7. *Круглий стіл* «Чому благодійники допомагають вирішувати проблеми освіти?»

Мотивації благодійників у підтримці освітніх ініціатив. Соціальна відповідальність бізнесу та громадських організацій. Вплив інвестицій у освіту на розвиток суспільства. Формування довіри між донорами та закладами освіти. Роль репутації та прозорості у залученні підтримки. Освіта як пріоритетний напрям благодійної діяльності.

Модуль III.

3.1. Тематична дискусія «Фандрейзинг у проєктній діяльності закладу освіти»

Аналіз реальних кейсів фандрейзингу в освіті. Обговорення ефективних стратегій

залучення ресурсів. Виявлення типових помилок у проєктній діяльності. Обмін досвідом між учасниками освітнього процесу. Формування практичних рекомендацій для закладів освіти. Розвиток критичного мислення щодо фандрейзингових практик.

Список використаних джерел

1. Бобровський М. В., Горбачов С. І., Заплотинська О. О. Абетка для директора. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ : Державна служба якості освіти, 2019. 240 с.
2. Вагнер Т., Дінтерсміт Т. Мистецтво навчати. Як підготувати дитину до реального життя / пер. з англ. Н. Борис. Київ : Наш формат, 2017. 312 с.
3. Вукіна Н. В., Дементієвська Н. П., Сущенко І. М. Критичне мислення: як цьому навчати : наук.-метод. посіб. / за наук. ред. О. І. Пометун. Харків : Основа, 2007. 190 с.
4. Закон України Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Закон України Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
6. Державний стандарт базової середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020>
7. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019>.
8. Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 904.
9. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників : наказ Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 905.
10. Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства економіки України від 17.09.2021 № 568-21.
11. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225.
12. Drucker P. Management: Tasks, Responsibilities, Practices. New York : Harper & Row, 2008. 839 p.
13. Osterwalder A., Pigneur Y. Business Model Generation: A Handbook for Visionaries, Game Changers, and Challengers. Hoboken : John Wiley & Sons, 2010. 288 p.
14. Kaye B. Fundraising for Social Change. San Francisco : Jossey-Bass, 2016. 304 p.
15. Project Management Institute. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide). Pennsylvania : PMI, 2017. 756 p.
16. Kotler P., Lee N. Corporate Social Responsibility: Doing the Most Good for Your Company and Your Cause. Hoboken : John Wiley & Sons, 2005. 307 p.
17. European Commission. Key Competences for Lifelong Learning. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2019. URL: <https://op.europa.eu>
18. UNESCO. Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives. Paris : UNESCO Publishing, 2017. 63 p.